

Maakunnallinen Etelä-Karjala kasvattaa malli

Hvsltk 09.04.2026 § 37

Valmistelija:
sivistysjohtaja Auli Hyttinen
puh. 044 781 1297
auli.hyttinen@parikkala.fi

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen laaja hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty Etelä-Karjalan aluevaltuustossa 9.12.2025. Laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on kolme kärkiohjelmaa, joista Sopusia keskittyy lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Laajan hyvinvointisuunnitelman oheen on laadittu Etelä-Karjalan malli, joka tähtää pysyviin toimintarakenteen muutoksiin, jotta ei toivottuja kehityskulkuja saada pysäytettyä ja toivottua kehityskulkua vahvistettua.

Kyseessä on maakunnallinen malli ja kuntien välinen yhteinen sopimus, jossa tavoitteena on:

1. Vanhemmuuden vahvistaminen
2. Maakunnalliset suositukset ja sopimukset ja sopimusmallit
3. Tarkempien toimenpidesuunnitelmien perustaksi tehdään sopimuskauden aluksi nykytilan kartoitus.

Toiminta alkaa syksyllä 2026 ja jatkuu vuoden 2030 loppuun. Vuoden 2026 Parikkalan kunnan maksuosuus on 9 600 € (5 kk) ja seuraavat vuodet 23 690 € /vuosi.

Yritysvaikutusten arviointi: ei tarpeen

Esittelijä: Sivistysjohtaja Hyttinen Auli

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee Etelä-Karjalan mallin tiedokseen.

Päätös

Merkittiin tiedoksi

Khall 20.04.2026 § 69
198/00.01.02/2022

Valmistelija:
vt. kunnanjohtaja Harri Anttila
puh. 044 781 1250
harri.anttila@parikkala.fi

Etelä-Karjalan kuntien ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen yhteistyönä on valmisteltu maakunnallista sopimusta, jonka tarkoituksena on lisätä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Asian valmistelussa ovat olleet mukana kunnanjohtajat, hyvinvointialueen johto sekä kuntien sivistystoimen johtajat ja asiantuntijat.

Vaikka lasten ja perheiden tilanne on huomioitu maakunnallisissa Sopusia-kärkiohjelmissa, tarvitaan sen oheen vielä pysyviin toimintarakenteellisiin ja -kulttuurisiin muutoksiin tähtäävä ketterämpi, vahvempi ja velvoittavampi toimenpidekokonaisuus, jotta merkittävä, ei-toivotun kehityskulun murtava sekä toivottua kehityskulkua vahvistava, alueellinen hyvinvointivaikutus toteutuisi.

Maakunnallinen sopimus

Edellä esitettyyn yleiseen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilannekuvaan perustuen toimijat ovat valmistelleet maakunnallisen sopimuksen solmimista lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Sopimus sitouttaisi kunnat ja hyvinvointialueen toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla kohti yhteistä tavoitetta ja visiota siitä, että Etelä-Karjalassa on maan hyvinvoivimmat lapset, nuoret ja lapsiperheet. Vision toteutuessa tavoitteena on, että alue on tulevaisuudessa valtakunnallisesti tunnettu siitä, että se tarjoaa poikkeuksellisen hyvät kasvuolosuhteet lapsille ja perheille tarjoten näin lapsiperheille vahvan houkutustekijän hakeutua ja jäädä asumaan Etelä-Karjalaan.

Keinoina kohti vision ja sitä tukevien tavoitteiden toteutumista olisivat kuntien ja hyvinvointialueen palvelujen laadun parantaminen, uusien, kaikki alueen toimijat aktivoivien toimintamallien sekä kokonaan uudenlaisen maakunnallisen toimintakulttuurin synnyttäminen ja käyttöön ottaminen sekä kaikkien maakunnallisten verkostotoimijoiden yhteistyön kehittäminen kaikenikäisten lasten osalta. Hyvän pohjan kehittämiselle antaa jo olemassa olevat maakunnalliset rakenteet lakisääteisissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, varhaiskasvatuksen, oppilashuollon ja nuorisotoimen palveluissa. Kokonaisuuden koordinaation olisi perusteltua tulla hyvinvointialueelta, jolloin toiminta ylittää kuntarajat. Maakunnallisessa sopimuksessa määritellään seuraavat toimet tavoitteen saavuttamiseksi:

- 1) Nostetaan vanhemmuuden vahvistaminen perheen suunnittelusta ja raskausajasta alkaen omaksi hyvinvoinnin kehittämisen kohdaksi.
- 2) Laaditaan yhdessä ja koordinoidaan maakunnallisten toimijoiden kesken maakunnallisia suosituksia ja sopimuksia tai sopimusmalleja yhteisölliseen työhön suojelemaan lasten ja nuorten turvallista kasvuympäristöä ja tukemaan lasten kasvussa mukana olevien yhteisöjen hyvinvointia. Suositukset voisivat koskea esimerkiksi lasten ja nuorten kotiintuloaikoja, nukkumaan menoaikoja ja perheiden yhteisiä ruokailuja sekä muita perheyhteisöä vahvistavia toimia, ja lisäksi laajemmin lasten kasvuympäristön eri toimijoiden kesken yhdessä sovittavia muita lasten nuorten arjen turvallisuutta ja terveellisyttä tukevia asioita.

Yhtenä esimerkkinä suosituksista on jo olemassa valtakunnalliset digilaitteiden käyttösuositukset ja digikokonaisuuteen liittyvää työtä jatketaan edelleen maakunnassa.

Vanhemmuutta tuetaan ja vahvistetaan kulttuuria, joka korostaa osaltaan myös kaikkien muidenkin yhteisöön kuuluvien aikuisten roolia lasten turvallisen kasvun tukena ja turvana.

- 3) Tarkempien toimenpidesuunnitelmien perustaksi tehdään sopimuskauden aluksi nykytilan kartoitus lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisen rakenteista ja heidän eteen tehtävästä työstä sekä olemassa olevien toimintamallien vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista.

Nykytilan kartoitukseen kootaan olemassa olevien tukitoimien ja -rakenteiden kuvaus sekä niitä koskeva analyysi. Toisin sanoen kuvataan, mitä eri toimijat, kuten alueen kunnalliset toimijat, hyvinvointialue, muut viranomaiset, kuten poliisi, seurakunnat, järjestöt, seurakunnat ja muut mahdolliset toimijat jo nykyisellään alueella lasten ja nuorten kasvun sekä perheiden hyvinvoinnin tueksi tekevät ja analysoidaan toimien kattavuus ja vaikuttavuus kohderyhmille. Kartoituksen pohjalta analysoidaan tunnistetut aukot sekä suunnitellaan ja toimeenpannaan muutoksia siten, että havaitut puutteet voidaan korjata ja toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan parantaa panostamalla ennen kaikkea ennalta ehkäisevien, haittoja vähentävien, oikea-aikaisten sekä oikein kohdennettujen toimenpiteiden toimeenpanoon laajassa yhteistyössä alueen verkostotoimijoiden kesken.

Hyvinvointialueen ja kuntien kesken tehtävän sopimuksen kautta vahvistetaan alueella "Koko maakunta kasvattaa" -henkeä ja toimintarakenteita. Yhteisellä, systemaattisella, toimintakulttuurin muutoksella sekä kaikkien alueen toimijoita osallistavalla kehittämisellä vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden arkea tukevia rakenteita sekä saadaan kaikki aikuiset aktivoitumaan rooliinsa lasten kasvuympäristön turvaajina ja mahdollistajina noudattaen yhdessä sovittuja suosituksia ja toimintamalleja, joihin voi kuulua myös lasten suojeleminen ei-toivotuilta käyttäytymismalleilta sekä tarvittaessa sellaiseen puuttuminen.

Maakunnallinen yhteistyö tulee tehostamaan erilaisten toimenpiteiden vaikuttavuutta ja sen varmistamista, että kaikki hyvät toimintamallit päätyvät hallinnollisen yhteistyön ja koordinaation perusteella kaikkien sopimustoimijoiden ja yhteistyöverkostojen hyödynnettäviksi.

Sopimuksen kautta hyvinvoinnin edistämistä voidaan toteuttaa laajasti kaikki ikäryhmän kuntalaiset huomioiden. Tällä mallilla varmistetaan, että laajan yhteisöllisen vaikuttamisen lisäksi resurssia jää riittävästi myös vahvemmin tukea tarvitsevien lapsien, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Samalla ydintavoitteena on kuitenkin vahvistaa varhaista vaikuttamista paitsi kuntien ja Ekhvan käytännön työssä, myös niissä rakenteissa, joissa kaikki alueen toimijat voidaan aktivoida osaksi yhteisten tavoitteiden ja vision toteuttamista.

Sopimus konkretisoi myös eri tahojen vastuut.

Toiminnan sijoittuminen hallinnollisesti

Hallinnollisesti maakunnallinen työ sijoittuu Etelä-Karjalan hyvinvointialueen organisaatioon. Strategisesti maakunnallinen sopimus tukee hyvinvointisuunnitelman Sopuisa-kärkiohjelman toteutusta. Työhön varattavat kuntien resurssit kohdennetaan Ekhvan organisaatioon. Tämä tarkoittaa, että työhön palkattavat henkilöt ovat hyvinvointialueen työntekijöitä.

Ohjausryhmä

Maakunnallista työtä ohjaa ohjausryhmä, jonka puheenjohtajuus on kunnilla. Ohjausryhmä koostuu Etelä-Karjalan hyvinvointialueen johdon ja maakunnan kuntajohtajien yhteistyöfoorumista. Yhteistyöfoorumia täydennetään tarvittavilta osin myöhemmin. Maakunnalliseen sopimukseen liittyvät asiat valmistelee vastuhenkilö, joka rekrytoidaan valmistelun edetessä.

Hyvinvointialue ja kunnat sitoutuvat siihen, että maakunnallisen sopimuksen piirissä olevia asioita viedään eteenpäin ilman kuntarajoja tai kuntien ja hyvinvointialueen välisiä rajoja. Tämä varmistaa tarveperusteisen toiminnan. Sopimuksen puitteissa tehtävä työ ja toimenpiteet ovat ajassa muuttuvia ja ohjausryhmän tehtävänä on ohjata toimintamallien kehittämistä kohti tavoiteltua suuntaa. Ohjausryhmän on annettava selkänöja ja tarvittava ohjaus toiminnalle. Ohjausryhmän jäsenet varmistavat tiedonkulun organisaatioihinsa.

Palkattava henkilöstö

Työhön palkataan henkilöt varmistuen maakunnan paikallistuntemus ja toiminnan nopea käynnistyminen. Vastuutoimijoilla tulee olla hyvä ja vahva osaaminen ja näkemys lasten, nuorten ja perheiden tilanteesta alueella. Resurssien puitteissa palkattavista vastuuhenkilöistä yksi toimii johtovastuuroolissa sekä lisäksi valmisteluvastuuroolissa ohjausryhmälle vietävistä asioista.

Palkattavan henkilöstön osaamisvaatimuksena on soveltuva korkeakoulututkinto ja riittävä työkokemus aihepiiristä. Lisäksi henkilöiltä toivotaan osaamistaustaa johtamisesta, verkostoyhteistyöstä sekä esiintymistaitoa. Työ edellyttää liikkumista maakunnan alueella omalla autolla.

Toimintaan sitoutuminen: budjetti ja maksusuudet

Maakunnallisen sopimuksen toimeenpanoon sitoudutaan vuoden 2030 loppuun eli 4,5 vuoden ajaksi. Alla esitetyn budjetin pohjana on toiminut aiemman keskustelun pohjalta määräytyneet kuntien ja hyvinvointialueen maksusuudet.

Budjetti									
1.8.2026-31.12.2026		2026	3% korotus vuositasolle	2027	2028	2029	2030		
		5kk	1,03						
EKHVA	100 000	42 000		103 000	106 090	109 273	112 551		
Lappeenranta	140 000	58 000		144 200	148 526	152 982	157 571		
Imatra	67 000	28 000		69 010	71 080	73 213	75 409		
Lemi	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Savitaipale	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Taipalsaari	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Rautjärvi	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Luumäki	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Parikkala	23 000	9 600		23 690	24 401	25 133	25 887		
Ruokolahti	23 000	9 600		23690	24401	25133	25887		
	468 000	195 200		482 040	496 502	511 397	526 738		

Kuntien maksusuudet maksetaan Ekhvalle. Ekhva kohdistaa toimintaan sisäisesti menoja edellä määritellyn osuutensa verran.

Henkilöstö- ja muiden kulujen osuus määrittyy tarkemmin sen jälkeen, kun henkilöstö on rekrytoitu. Arvion mukaan noin 25 prosenttia menoista on syytä varata muihin kustannuksiin, jotta esimerkiksi aihepiiriin liittyviä tapahtumia tai vastaavia voidaan järjestää tarpeen mukaisesti.

Arviointia

Etelä-Karjala kasvattaa toimintamalli on selkeästi enemmän ongelmien korjaamiseen keskittyvä kuin ongelmien ehkäisemiseen painottunut

aiemmin suunniteltu Etelä-Karjalan malli. Mallit eroavat myös siinä, että toimijoina nähdään kunnat, EKHVA ja muut tahot eikä lasten vanhemmat.

Sopimusaika voi olla liian pitkä paikallisten olosuhteiden muuttuessa, jonka vuoksi sopimuksessa olisi hyvä olla jokin irtisanomismahdollisuus kesken kauden.

Nykyisellään käytännössä sama ohjausryhmä käsittelee EKHVAn ja kuntien yhteistyön rajapintoja. Tuoko uusi toimintamalli jotain merkittävää, jota ei pystytä yhteistyössä hoitamaan nykyisellä EKHVAn ja kuntien henkilöstöllä?

Kustannustenjakosuhte Lappeenrannan ja pienten kuntien välillä on epäsuhtainen noin 80.000 eurolla vuodessa.

Yritysvaikutusten arviointi: ei tehty

Esittelijä: vt. Kunnanjohtaja Anttila Harri

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää jatkoneuvotteluja sopimuksesta, jossa käsiteltäisiin kustannustenjakomallia sekä irtisanomismahdollisuutta ainakin 31.12.2027, jos toimintamalli ei osoittaudu tarkoituksenmukaiseksi.

Neuvottelujen jälkeen kunnanhallitus tekee esityksen kunnanvaltuustolle.

Päätös

Hyväksyttiin.